

አርሶ አደሩን ለመታደግ ...!

እያሱ ጌታቸው

ክፍል ሁለትና የመጨረሻ

የሀዋሳ ከተማ አስተዳደር ሞዴል አርሶ አደሮችን ማፍራት ችሏል። በተበጣጠሰ መሬት ልማት አያዋጣም ሲባል እንዳልነበረ ዛሬ በተበጣጠሰ መሬት ገበሬው ባለሃብት ሆኗል። በርካታ ግንባር ቀደም ስኬታማ አርሶ አደሮችን ማፍራት መንግሥት ባስቀመጠው አቅጣጫ በመመራት የከተማው አስተዳደር በከፍተኛ ጥረት ላይ ነው።

አርሶ አደሩ በመደበኛ ዝናብ ተጠቅሞ ከሚያመርታቸው ቋሚ ሰብሎች በተጨማሪ በመስኖ እንዲያለማ ለማድረግ በርካታ ጥረቶች እየተደረጉ ነው። የአርሶ አደሩን አመለካከት ለመለወጥ የተደረጉ የግንዛቤ ማስጨበጫ ሥራዎች፣ የመስኖ መሠረተ ልማት አቅርቦት፣ ክትትልና ድጋፍ ለተመዘገበው ውጤትና ለተገኘው ስኬት መነሻዎች ናቸው።

ሩቅ ሳንሄድ የዘንድሮውን የግማሽ ዓመት አፈፃፀም ካየን እንኳን የአስተዳደሩን ጥረት በተጨማሪ መረዳት ይቻላል። በተለያዩ የውኃ አማራጮች የመስኖ ልማቱን አስተዳደሩ ተያይዞታል።

በስድስት ወሩ በዘመናዊ መስኖ ከ217 ሄክታር በላይ፣ በባህላዊ መስኖ 267 ሄክታር የሚጠጋ፣ በሞተር ፓምፕ 380 ሄክታር የሚደርስ፣ በእጅ ጉድጓድ 178 ሄክታር እንዲሁም ውኃ በማሰባሰብ ደግሞ 4 ሄክታር ያህል መሬት በመስኖ ለምቷል።

የግማሽ ዓመቱ የዕቅድ አፈፃፀም እንደሚያሳየው ከሆነ በመስኖ ከ1 ሺህ 44 ሄክታር በላይ መሬት ለምቷል። ክንውኑ ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃፀርም የ366 ሄክታር ብልጫ አለው።

የመስኖን ጠቀሜታ በመረዳትና ውጤታማ ከሆኑት ልምድ በመውሰድ በርካታ አርሶ አደሮችና በሥራው የተሰማራው ከተሜ በመስኖ ማልማቱን አጠናክሮ ቀጥሎበታል።

ባለፈው ዓመት አራት ሺህ የሚሆኑ አርሶ አደሮች ብቻ ነበሩ በሥራው የተሰማሩት። በዚህ ወቅት ግን ከአሥር ሺህ በላይ አርሶ አደሮችና በዘርፉ የተሰማሩ የከተማ ነዋሪዎች በመስኖ ማልማቱ ሥራ ላይ ተሰማርተዋል። በአጠቃላይ በመሬት ሽፋን፣ በተሳታፊ ብዛትና የተሻሻሉ የግብርና አሠራሮችን ተከትሎ በመሥራት በኩል ከፍተኛ ለውጥ እየታየ መጥቷል።

ከፍተኛ የመስኖ ልማት በሚከናወንበት የሀዊላ ቱላ ክፍለ ከተማ የግብርና ጽህፈት ቤት ኃላፊ አቶ በላይ ሀሪሶም በክፍለ ከተማቸው የሚገኙት አርሶ አደሮች ማንኛውንም ውኃ ለመስኖ ልማት እያዋሉ እንደሆነ ይገልጻሉ። "አርሶ አደራችንም ሆነ በከተማ ግብርና የተሰማራው ነዋሪ እጁን የታጠበበትን ውኃ ሳይቀር በማሰባሰብ ለመስኖ እያዋለ ነው" ይላሉ።

በሀዊላ ቱላ ክፍለ ከተማ በዳቶ ቀበሌ በማህበር ተደራጅተው የሚያለሙት እነ አቶ ዘርፉ ሰዴም በመስኖ ማልማት መቻላቸው ዓመቱን ሙሉ ያልተቋረጠ ገቢ እንዲያገኙ እንዳደረጋቸው ይናገራሉ። "ዝናብ በማይኖርበት ወቅት አትክልቶችን እንተክላለን። ቲማቲም፣ ጎመንና ሌሎችንም አምርተን እየተጠቀምን ነው" በማለት የሚናገሩት አቶ ዘርፉ ለስኬታቸው አስተዳደሩ በየጊዜው የሚያደርግላቸው ሁለንተናዊ ድጋፍ ተጠቃሽ እንደሆነ ያብራራሉ።

አስተዳደሩ የውኃ መሳቢያ ፓምፕ፣ የማዳበሪያ፣ የኬሚካልና የመሳሰሉ ግብዓቶችን እንደሚያቀርብላቸው አቶ ዘርፉ ይመሰክራሉ። የልማት ሠራተኞችና አመራሮችም ጭምር በየጊዜው እንደሚከታተሏቸውና እንደሚደግፏቸው ይናገራሉ።

በእርግጥም አስተዳደሩ በርካታ የመስኖ መሠረተ ልማቶችን ከውኃና ሊመሰገን ይገባዋል። ባላለፍናቸው ስድስት ወራት የመስኖ ሥራውን ለማካሄድ 667 ነባር ጉድጓዶችን ጠርጓል፤ 258 አዲስ ጉድጓዶችንም አስቆፍሮ ወደ ሥራ አስገብቷል። ካዶ፣ ቦጋ፣ ዳካና ጎረቤ የተባሉ ወንዞችን በባህላዊ መንገድ ለመስኖ እንዲውሉ አድርጓል፤ በተጨማሪም ካዶና ቦጋ ወንዞችን ለዘመናዊ መስኖ መጠቀም እንደተቻለ የጽህፈት ቤቱ

ኃላፊ ያስረዳሉ። ከዚህም ሌላ 20 ኪሎ ሜትር የውኃ መሄጃ ቦይ ጠረጋና የማፅዳት ሥራም ተከናውኗል።

የተለያዩ ግብዓቶችም ያለምንም እጥረት እየቀረበላቸው እንደሆነ አርሶ አደሮቹ ገልፀዋል። የብድር፣ የዘር፣ የኬሚካልና የአፈር ማዳበሪያ እንዲሁም የውኃ መሳቢያ ሞተር ፓምፕ አስተዳደሩ በተደራጀ መንገድ ለመስኖው ልማት ያቀርባል።

ከዚህ ሌላ አስተዳደሩ ከሚያቀርበው አቅርቦቶች በተጨማሪ ለአርሶ አደሮች የሚሰጠው የክህሎት ሥልጠና በዘርፉ ለተሰማሩት ስኬት ግብዓት ሆኗቸዋል።

አስተዳደሩ በዚህ ሂደት ተጉዞ በርካታ ግንባር ቀደሞችን አፍርቷል። ሌሎች አርሶ አደሮችም በስኬት ከወጡ ግንባር ቀደሞች ልምዶችን እንዲካፈሉና እንዲተጋዝዙ ለማስቻል ሁሉንም ተሳታፊዎች በ1 ለ 5 አደረጃጀት እንዲታቀፉ ተደርጓል።

አርሶ አደር ዘርፉም በ1 ለ 5 ተደራጅተው እንዲደጋገፉ መደረጉ በግብዓትና በክህሎት እንዲተጋዝዙ ማስቻሉን ይጠቁማሉ። "እኛ አሁን ስኬታማ ከሆኑት ልምድ በመውሰዳችን ለውጥ ማምጣት ችለናል" ይላሉ። ለእነ አቶ ይመር መስኖ የወርቅ እንቁላል የሚጥል ቴክኖሎጂ ማለት ነው። አቶ ይመር "አስተዳደሩ እንኳን ጭራውን አስያዘን እንጂ ጠባቂ ሳንሆን አጠናክረን እንቀጥልበታለን" ይላሉ። በመስኖ ይበልጥ ተጠቃሚነታቸውን ለማጎልበት በበጋ የተፋሰስ ልማት ላይ መላው አርሶ አደር በከፍተኛ ንቅናቄ ተሳታፊ ሆኗል።

የከተማው አስተዳደር ከንቲባ አቶ ዮናስ ዮሴፍም አርሶ አደሩ የሚያከናውነው የተፋሰስ ልማት ለአፈርና ውኃ ጥበቃ ሥራ ጉልህ ድርሻ ያበረክታል። ሁሉም የሥራ ኃላፊዎች እንደሚሉት ከሆነም በክፍለ ከተማው ካለፉት ሦስት ዓመታት ወዲህ በተከናወነው የተፋሰስ ሥራ ለውጥ ታይቷል። አርሶ አደሩ የተሻለ ሥነ ምህዳር የሚገኘው አካባቢ ሲለወጥ መሆኑን ተረድቷል።

በዘንድሮ የበጋ የተፋሰስ ሥራም አርሶ አደሩ ለአንድ ወር የዘለቀ የአፈርና የውኃ ጥበቃ ሥራ በከፍተኛ ተነሳሽነት አከናውኗል። የወርቅ እንቁላል የምትጥልን ዶሮ ባለቤቱ ከራሱ በላይ እንደሚንከባከባት ሁሉ የሀዋሳ አርሶ አደሮችም መስኖን አልምተው በመስኖ መልማቱን የሙጥኝ ይዘውታል።

መስኖ የአቶ ይመርና የሌሎችን ህይወት አሻሽሏል ብቻ ሳይሆን የሚባለው ፍፁም ለውጧል ነው። አቶ ይመር "ቀደም ሲል የሣር ክዳን ቤት የነበረኝ። አሁን ሰባት ክፍል ወዳለው የቆርቆሮ ክዳን ቤት ቀይሬያለሁ። ስምንት ልጆች አሉኝ። ሰባቱ የመደበኛ ትምህርት ይከታተላሉ" ብለዋል።

ልጆቹን የግል ትምህርት ቤት ከፍቼ ነው የማስተምረው ሲሉ አቶ ይመር ለውጣቸውን በተጨማሪም ያስረዳሉ። በዓመት ከወጪ ቀሪ እስከ ሁለት መቶ ሺህ ብር እንደሚያገኙም ይናገራሉ። በዘርፉ ያገኙትን ትርፍ በመያዝ ወደ ከብት ማድለብ ሥራ ለመሰማራት በዝግጅት ላይ እንደሆኑ አቶ ይመር ይገልጻሉ። "ዘመናዊ ከብቶችን ለማርባት ቦታ አዘጋጅቻለሁ። ቤት እየተሰራላቸው ነው" ሲሉ ቅድመ ዝግጅት እያደረጉ እንደሆነ ይገልጻሉ።

አቶ ዘርፉም እሳቸውና የማህበሩ አባላት ህይወታቸውን እንደቀየሩ ይናገራሉ። "በኑሯችን ለውጥ መጥቷል። ሁላችንም ቤት ሰርተናል። ልጆቻችንን እያስተማርን ነው። ጥሪትም እየያዝን ነው። በቅርቡም ወደ ሌላ የሥራ ዘርፍ ሥራችንን እናስፋፋለን" ይላሉ። አቶ በትረም ወደ ኢንዱስትሪ የመሸጋገር ውጥኑ እንዳላቸው ያስረዳሉ። የሀዋሳ ከተማ አስተዳደር የእነ አቶ ይመርን ተሞክሮ በማስፋት በርካታ ስኬታማ አርሶ አደሮችን ለማፍራት ጥረቱን አላቆሙም። አስተዳደሩ ይህንኑ ተግባር አጠናክሮ ቀጥሎበታል። በእርግጥም የአርሶ አደሮቹ የሚያስቀና አዎንታዊ ለውጥ ወደሌሎች ሊሰፋ ይገባል።

ከራሳቸው አልፈው ለሌሎች የሥራ ዕድል የሚፈጥሩ አርሶ አደሮች ሲፈጠሩ ማየት፤ ህይወታቸውን ከመቀየር አልፈው ከግብርና ወደ ኢንዱስትሪ የኢኮኖሚ ልማት ሽግግር የሚያደርጉ በርካታ አርሶ አደሮችን ማየት በእርግጥም ተስፋ ይሰጣል።

በርካታ የዓለማችን ሀገራት ግብርናቸውን ከተፈጥሮ ጥገኝነት በማላቀቅ የግብርና ምርት መጠንን፣ ዓይነትና ጥራትን በማሳደግ የህዝቦቻቸውን የምግብ ዋስትና ማረጋገጥ ችለዋል። የግብርናውን የኢኮኖሚ ዘርፍ ለውጭ ምንዛሪ ማደግ የጎላ ድርሻ እንዲኖረው ያደረጉ አገራት ቁጥርም ቀላል አይደለም። መስኖ የአገሬ አርሶ አደርን ለመታደግ ቆርጦ የተነሳ ይመስላል። ነገ የበለጠ ቸር ወሬ ያሰማን።